

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Episcopiei gr. or. rom. a Caransebeșului
APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane
" " " " pe 1/2 de an 5 cor.
" România și străinătate pe an 14 frc.
" " " " pe 1/2 an 7 "

Prețul inserțiunilor:
Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte
etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la
150 de cuvinte 6 cor. până la 200 de cuvinte
8 cor., de aci în sus 10 coroane

Correspondențele să adresează redacțiunii
„FOAIA DIECEZANĂ”
iar banii de prenumerațiune și inserțiunile la
ADMINISTRAȚIUNEA
Librăriei și Tipografiei diec. în Caransebeș

Nazarenismul

— Istoria și ființa lui —

de Dr. Vladimir Dimitrievici

(Traducere)

VIII.

Meditare finală.

Pe lângă toate aceste măsuri espuse și pe lângă altele multe, nazarenismul totuși se lățește în toate părțile. El tot mai mult se întărește nu numai între protestanți, unde s'a și ivit pentru prima dată și unde își are cele mai favorabile condițiuni pentru existența sa, ci și în biserica romano-catolică, și — precum vedem — și în însuș sinul maicii noastre biserici dreptmăritoare.

Dar aceasta nici nu e mare minune, dacă numai privim în împrejurările noastre de până acum, între cari a și prins rădăcini și s'a întărit între noi nazarenismul.

Aceste împrejurări sunt foarte triste; starea aceasta este foarte desolată, nefericită. Aci nu vedem numai o stagnare generală, ci lucrurile au dat îndărăt în toate privințele. *Dukul acestui timp adie cu baccillele sale omoritoare, de cari s'au bolnăvit nu numai singuratice mândulare, ci chiar și corpul întreg.*

Aci deoparte politica perversă a adus așa zicând în conflict flagrant pe prietin cu prietin și pe frate cu frate, pe tatăl cu fiul. În loc de progres în toate privințele în cele morale, naționale, — materiale, culturale, — ea lățește în jurul nostru întunecime tristă. Nu trebuie decât să ne aducem aminte, cum unele organe de ale ei, au dat lovituri grele moralei noastre, cum nici unde nu s'a mai întâmplat pe fața pământului, iar de altă parte bisericii noastre, de care oare-când ne invidiau vecinii noștri. Ți-se pare, că unele dintre foile noastre și-au propus ca prin articlii lor uricioși și nu arareori cu două senzuri să poarte luptă pe moarte și pe viață — nu numai contra rânduieților noastre bisericesti și contra ritului nostru, ci contra însaș bisericii noastre. Prin ele curge în general frivolitatea, căreia nimic nu i-a fost sublim,

nimic mare, nimic sfânt. Ar zice omul că în ele eră așa zicând o ură instinctivă față de orice sfințenie.

Deci nu e de mirare, că pe timpul acela s'au întâpat ace veninoase atât în inteligența noastră cât și în straturile cele mai de jos ale poporului.

De altă parte trebuie să recunoaștem și aceea, că cauza stării noastre triste de acum a fost și ierarhia noastră de atunci. Căci de câteva decenii încoace călugărimea noastră a apucat-o pe povârnișul trist al egoizmului, iar preoțimea noastră lumească petrecea în sfera neconștienței. ~~Până când deci în turmă s'a furizat lupul,~~ până atunci păstorii cei de frunte gemeau în direcțiunea care au apucat-o urmându-i în mod servil; iar servitorii sufletești (cum se numesc cu predilecție preoții noștri) ca și cum în neputința lor se îndestulau cu oftarea: „Este greu de lumea, care se ocupă cu cearta și se lapădă de biserică.

Pe lângă aceste mai vine și disciplina noastră bisericască, ne mai auzit de neconștiențioasă de atunci care d. e. adeseori cu anii suferea pe câte un preot scandalos să-și facă mendrele, spre rușinea tagmei sale fără a-l trage l-a răspundere; aici certe personale cu preotul, colo izolare și simile.

În adevăr foarte primejdioase erau acele zile. Și sincera iubire de neam, căreia în adevăr îi zăcea la inimă binele neamului și cră îngrijorat de starea lui morală și religioasă, privea cu mare frică la această stare jalnică: ea vedeă primejdia, că între biserică și între poporul nostru se deschide abis îngrozitor și rana celei dintâi va face ca sârbismul să strâge de durere! Căci noi în acel timp de iritațiune ajunsesem înaintea unei alternative, cum poporul sârbesc până aci nu a mai ajuns că oare credința dreptmăritoare, admirabila și iubita lege a străbunilor rămânea-va și de aci înainte comoara lui cea mai scumpă și consideră-va el și în viitor principiile și instituțiunile ei drept sfințenie, de cari nu este permis a te atinge, ori că de acum se va arunca în brațele unor principii nefericite, refugiul sufletelor stricate.

Astfel se înțelege, că apostolul nazarean nu avea lucru greu — pescuia în apa tulbure. Un astfel de teren subminat a fost și va fi mai priincios agitației sectarilor, deci și pentru subminările nazarenilor.

Căci dacă privim în sufletul omenesc, care tânjește între astfel de nenorociri și în deosebi dacă privim în sufletul muncitorului și în al măiestrilor noștri, cari mai mult suferă în acest chaos și noi ușor ne putem convinge despre adevărul părerii noastre de mai sus.

El ară, samănă, seceră — își câștigă pâinea în sudoarea sângeroasă a feței sale. Și după ce întreaga săptămână a lucrat fără răgaz, a grijit de multe, a răbdat mult, el oare-cum vrând-nevrând pleacă la sf. biserică, căutând aci puțină mângâiere. Însă pe cale se abate la unul sau la alt neguțator sau cunoscut, „să audă ce mai spun foile“. Cum majoritatea acestor foi, precum am spus deja — neavând nici atâta milă față de neamul său, ca să nu aducă în târgul mare neajunsurile sale, ci din contră parcă din adins cu răutate îi povestesc tot despre „disordinea în biserică“, despre „decadența ei“, despre „purtarea necuvioasă a dignitarilor ei“, despre „raporturile lor private“ etc., în sufletul său se vără așazicând un fel de pesimizm religios și din cauza unui sau altui lucru mic întreaga biserică o consideră de stricată.

Acum nu știe ce face. Să meargă la sfânta biserică să asiste la liturgie ori să nu meargă. Mai de grabă ba decât da. Iar dacă merge acolo și așa preocupat deja aci și mai mult îl înstrăinează aceea, că servitoriul la altarul Domnului și păstorul sufletesc al poporului său — sau că nu vorbește nici un cuvânt din învățătura Domnului sau dacă a și ținut vre-o cuvântare, a făcut-o în cea mai mare parte fără nici o considerare la capacitatea mentală a ascultătorilor săi și astfel la cuvintele sale adeseori auzim acea critică fatală: „Atât a vorbit de sus, încât nu l-am înțeles!“

Deci sub influința astorfel de neajunsuri, credința aceasta, schinteia dumnezeiască în inima și în sufletul omenesc, se deșteaptă de sine; în omul nefericit inconștient învie dorul după „lucruri cerești“ și el lacom se predă visurilor despre Cristos Mântuitorul, despre chinurile lui despre înviere, despre raiu etc.

Iată deci, nazareanului prada e pregătită. Da să ne plecăm capetele și să oftăm: „Toate aceste sunt păcatele noastre innăscute!“

Căci dacă — o zic încă odată — starea credinței noastre la primele năvăliri ale epidemiei nazarene ar fi fost pe o treaptă mai înaltă, mai sfântă, atunci în tot cazul „prorocul“ n'ar fi izbutit atât de ușor. El în fiii legii dreptmăritoare ar fi dat de stâncă puternică, de care s'ar fi zdrobit minciuna sa vicleană, născocirile sale viclene.

Da, deoparte, numai vorbelor noastre, certelor de partid și de altă parte preoțimei noastre neglese în cultură avem să datorim faptul, că avem atâtea mii de nazareni.

E bine, cum e starea noastră actuală? Judecata noastră e scurtă: Adevărat, că terenul a rămas sub-

minat, preste care a trecut ciurma neagră mai sus spusă. Adâncul mării și după furtună e neliniștit. — Urmele, cari le-a tăiat viforul lărmător nu se pot șterge atât de ușor. Numai după influința îndelungată a razelor solare se face liniște adevărată. Așa și starea noastră creată în cursul celor 30 de ani din urmă încă poartă în sine elementele și condițiile priincioase sămânței nazarene.

Însă pe lângă toate aceste parcă și pentru noi încep a zori zile mai frumoase. Cel puțin se văd simptome destule, cari ne dau motive tari, că nevoile noastre în privința aceasta vor încetă pentru totdeauna.

Având aceste în vedere, de pe inima noastră se ia peatră grea.

Dar cum vom face în această noastră stare trecătoare să întocmim lucrurile așa, ca să nu ne mai roadă această lepră rea, această ciumă neagră?

Esperiența de nouăsprezece veacuri ne arată, că cuvântul lui Cristos supune lumea, susține biserica și vindecă scăderile ei.

Acest cuvânt îl duce în lume predica. Cuvântul viu e mediul pentru predică. Cuvântul lui Dumnezeu deci și predica stă în strictă legătură. Una fără alta nu se poate închipui. Credința se face prin predică căci se înțelege: „Cum să creadă acelaia pe care nu l-a auzit, dar cum să audă fără predicator?“ a zis Sf. Ap. Pavel (Rom. 10, 14).

Deci dacă deoparte lucrul stă așa, iar de altă parte iarăș vedem, cum erumpe printră noi înstrăinarea de sfânta evanghelie, și în diferența, în cari stau mulți față de ea, atunci oare nu este aproape de miința omenească, că în contra acestei nevoi nu ne vom putea lupta noi cu succes decât numai prin predicarea cu zăl și seriozitate a cuvântului lui Dumnezeu?

Chiar pentru zilele noastre îndeosebi predica este de cea mai mare însemnătate. Balzamu pentru ranele și plagele, cari le-a făcut bisericii diferitele lovituri și cauze din ultimile decenii, zace numai și numai în predică. În predică aflăm noi eșirea binecuvântată din nefericirea noastră e unicul mijloc pentru ajungerea folosului nostru, e unica armă contra inundării nazarene. „Căci — precum iar sf. Ap. Pavel zice — cuvântul lui Dumnezeu este viu și puternic și mai ascuțit decât orice sabie cu două tăișuri și pătrunde până ce desparte sufletul și spiritul, încheieturile și măduva și este judecător cugetălor și gândurilor inimii. (Evrei 4, 12).

Deci trebuie să cultivăm predica cu tot sufletul cu toată inima; trebuie să o cultivăm, dacă voim, ca în inimile noastre să se reîntoarcă frumoasa noastră lege dreptmăritoare și dacă voim ca să ne scuturăm cât de grabă de râia nazareană.

Trebuie deci ca preoțimea noastră să se apuce de acest lucru cât se poate de vioiu, ca să deștepte cât se poate mai bine credința și evlavia neclătită a poporului nostru până la înălțimea aceea, la care a fost, când aceasta eră podoaba cea mai frumoasă a sufletului sâr-

besc, când aceasta era decoarea ei cea mai prețioasă, și cuvântul potrivit și simplu despre Cristos Mântuitorul, despre lucrarea sa purtătoare de mântuire, despre chinurile, despre moartea și despre învierea sa, despre rodul credinței în toate aceste și multe altele — vor avea efectul său. Ca copiii cei flămânzi de laptele cel sănătos, așa și poporul nostru flămând de cuvântul dumnezeiesc va merge la casa Domnului.

Pe lângă predică și catechizarea ar trebui odată să se îmbrățișeze serios. Și aceasta este conditio sine qua non. Deja în școală fiecare mădular trebuie să vadă nenorocirea, care o poate aduce încercarea nebagată în samă și înșălătoria nazareană. Mână în mână cu acestea trebuie să meargă esplicarea acomodată, că mântuirea nu este asigurată decât numai în legea noastră, în legea dreptmăritoare și că în general aceasta nu ne-o poate oferi nici decum altă lege, dar mai puțin legea nazareană.

Pe lângă predică și catechizare trebuie să cultivăm cu cea mai mare însuflețire și mărturisirea cu ocaziunea *cuminecăturii*. Prin ignorarea acestei datorințe preoțești și numai prin ignorarea aceasta se poate esplică, că chiar păcătoșii cei notorici dau nazarenismului contingentul cel mai mare. Conștiința deșteptată a păcătosului are lipsă de mângâiere — iar preotul nostru nu i-o dă. Păcătosul dorește să știe, dacă i-se vor ierta păcatele, iar preotul nostru despre aceasta nu face nici o amintire! Trebuie deci să ne spovedim credincioșii înainte de cuminecătură și trebuie să le și vorbim despre câte un păcat recunoscut și mărturisit și să mângâiem pe cel pocăit.

Trebuie apoi să deșteptăm în ei și conștiința națională. Pentru credința dreptmăritoare străbunii noștri au suferit și chinurile cele mai teribile, apoi de ce fiii aceluiș popor și aceleiaș legi să se aplece înaintea cuvântului mincinos a oare-cărui „nou credincios” smintit. Oare nu ar fi aceasta nemulțămire urâtă și vătămare pentru umbrele glorioșilor noștri strămoși? Aceasta au meritat să vadă dela noi aceia, cari în mod admirabil ne-au lăsat credința dreptmăritoare *drept sfântă moștenire* ?¹.

Pe lângă toate acestea preotul trebuie să caute — și aceasta să nu o peardă din vedere — față de tagma sa să deștepte acea cinste, cu care s'au purtat mai înainte bătrânii noștri. Însă aceasta o va ajunge, dacă asemenea apostolului Pavel va fi — slab cu cei slabi, dacă va fi înțelept și precaut întru toate, dacă față de turma sa va procede cu iubire părintească, dacă lucrurile sale le va face punctuos. „Iar tu priveghiază în toate, suferă, fă lucrul evangelistului, împlinește slujba ta”, a zis apostolul Pavel (II. Tim. 4, 5). Preotul, care are toate acestea înaintea ochilor și se poartă întocmai, n'are să se teamă de nici o invaziune și agresiune a nazarenilor în comuna sa. *Parohia sa va fi câmp curat cultivat cu îngrijire, în care spinii nu pot prinde rădăcină. Propaganda acestei secte molipsitoare se va zdrobi de credința turmei sale, precum se sparg undele spumoase de stânca cea tare.*

Iar dacă pe lângă toate se întâmplă, că în staul lor totuș s'a vârit hoțul, atunci se naște întrebarea: cum ar fi mai bine să procedă preotul față de el precum în general există întrebarea: pe ce cale și în ce chip ar trebui să încerce preotul nostru să convertească oile de nou rătăcite?

Eu, adevărat, nu sunt preot, dar și eu mă pregătesc pentru slujba lui Dumnezeu și a poporului, apoi am fost însumi între astfel de împrejurări, că am putut să meditez din observările nemijlocite, dar am și învățat multe păreri ale altor biserici despre obiectul acesta, cred că nu mi-se va imputa, că voi încercă să răspund și la această întrebare.

Dacă preotul a aflat, că unul sau altul dintre parohienii săi s'a lăpădat de biserica sa și a trecut la nazareni, atunci este sfânta lui datorință să încerce a scoate acest gărgăun din capul oilor sale rătăcite pe calea prescrisă pentru *ingrijitorul sufletesc*. Dacă nu va ascultă pentru prima dată, trebuie să mai încerce încă odată și dacă nici atunci nu izbutește, să nu le mai bage în samă. „De omul eretic după una și a doaua sfătuire despărtaște-te” ne zice sf. Ap. Pavel (cătră Tit 3, 10). A purta și mai departe grijă de un atare om — aceasta pe omul de rând numai cât l-ar face mai insolent. (Va urma)

¹ Nu ai crede, ce poate face cuvântul în privința aceasta chiar și între nazareni. În o adunare nazareană odată după rugăciunile lor obișnuite am avut o astfel de convorbire și am observat, că cuvântul meu rostit cu foc și cu însuflețire a făcut puternică impresiune mai vărtos asupra celor tineri. D. e. o calfă de faur chiar din satul meu a uitat de sine întru atât, în cât chiar în fața atâtor „frați” în fața acestor judecători dârji și-a aplecat capul cu pocăință și în ochii lui luceau lacrimile. În scurt timp s'a și reîntors în sițul parohiei tatălui meu. Acest chip eu îl aflu de cel mai consult în conflictul cu ei, căci desbaterile religioase prăduc la ei adevărată plagă.

Cercetări istorice

în Arhiva patriarhală din Carloveș.

(Continuare.)

Între fasciculele Arhivei dela Carloveș se mai află un Chrisov original din anul 1553 dela regele Poloniei Sigismund August, prin carele se donează cu privilegiu confirmator comuna Moszicza cu toate aparținătoarele ei mănăstirii de călugări Velcze din Polonia.

Vasile Voevodul Moldovei în anul 1613 donează 13 mii de aspri mănăstirii sârbești Millesevo pentru susținerea și întreținerea călugărilor ei¹.

Tot acestei mănăstiri Alexie Mihailovici la 1653 dă un privilegiu, ca în decurs de patru

¹ Am consultat Istoria Românilor de Gr. Tocilescu apărută în 1900 și nu am aflat domnitori în Moldova la 1613 cu numele Vasile. Se pare că Dl Dr Szentkláray au greșit datul chrisovului. — Vasile Lupul Voevodul Moldovei a domnit numai dela anul 1634—1653. domnind nainte de el *Movilescii* încă dela anul 1535—1634. Poate că datul să fie 1631 pecând Vasile era numai mare Visternic și mare vornic nainte de suirea pe tron la 1634. (pag. 344—353.) La toată întâmplarea acest chrisov e de mare însemnătate și e foarte dorită publicarea lui în toată estensiunea sa.

ani de zile să poată merge patru călugări în Rusia pentru adunare de milostenii pe seama mănăstirii. — Permisivunea o întărește și Patriarhul Rusiei Nikon.

La anul 1688 și țarul rusiei Petru și Sofia Alexievici aprobă acest privilegiu al acestei mănăstiri.

Regele Ferdinand al III-lea estradă un act donațional în anul 1656 mănăstirii Lepövina.

Referitor la biserica greco-orientală din Ardeal de pe timpul epocii principiilor independenți se află în Arhiva din Carloveț două documente originale. George Racoți al II-lea de dato Colos monostor din 28 Septemvrie 1656 prin diploma s'a întărește pe Sava Brancoviciu episcopul Ienopolei de Vlădică greco-oriental în Ardeal¹. Iară Acațiu Barsai din anul 1658 ca locoțiitor și dela 1659 ca următor legal alui Geoge Racoți întărește de nou dto în reședința sa din Deés pe Sava Brancoviciu de Vlădică al Belgradului din Ardeal.

Se mai află în original manuscris în Arhiva din Carloveț și »Cronica« Sârbilor de George Brancovici, carea a scris'o în captivitatea sa din Eger² separat la 9 Decemvrie 1711 tot acolo.

Se mai află în Arhiva din Carloveț niște acte donaționale din jumătatea a 2-a a seclului XVII dela voevozii Moldovei și ai Valahiei cari încă au făcut donațiuni bisericii sârbești. — În anul 1665 Voevodul Radul Leon donează 2000 aspri anualmente mănăstirii Millosevo. Ioan Gregorie Ghica în anul 1672 donează comuna Sergácsfalu Patriarhatului Alexandriei. Voevodul Duca întărește și din partea sa la anul 1675 dotațiunea de 2 mii aspri mănăstirii Millosevo, asemenea Șerban Cantacurenul la anul 1680 asemenea suma de 2 mii aspri mănăstirii Millosevo.

De pe timpul imigrațiunii sârbești din anul 1690 încă se află o mulțime de monumente istorice în Arhiva Patriarhală din Carloveț.

Diploma Împăratului Leopold I estradată Patriarhului Ipecului Arsenie Cernovici de dtul 6 Aprilie 1690 ca script lingușitor, prin carele îl mângăe și laudă poporațiunea ilirică pentru fidelitatea și vitejia sa; — provoacă populațiunea ilirică să fie și în răsboaiele viitoare turcești vitează și să remână credincioasă casei Austriace, o animează ca să scuture jugul turcesc de pe grumazii ei. — Tot de datul acesta este și o diplomă secretă a curții și a cancelăriei aulice prin carea Leopold sârbătorește promite dacă

vor scuti și apăra provinciile cesaro-regești, întreaga populațiune ilirică din Albania, Sârbia, Misia, Bulgaria, Silistia, Iliria, Macedonia și Rascia va fi scutită de toate dările afară de cele domeniiale nainte de invasiunile turcești. După fericita finire cu succes a răsboiului în contra turcilor se vor bucura de libera profesiune, a credinții ortodoxe, se vor investi cu diferite drepturi și libertăți și vor fi iarăși în proprietățile acute și ocupate de turci.

Împăratul Leopold confirmă și întărește cu datul 14 Aprilie 1690 privilegiile naționaliștilor sârbi dela Györ, Komorn și Kubin, cari le-au obținut încă în anul 1653 dela regele Ferdinand. Confirmarea aceasta a fost cerută la curtea din Viena de cinci naționaliști, și anume de: Petru Kapaleth, Sigismund Vally, Petru Fogath, Ioan Racz și Petru Monasterly.

În 21 August 1690 Împăratul Leopold permite ilirilor greco-orientali, cumcă își pot celebra sărbătorile liber după calendarul cel vechiu, pot să-și aleagă după libera voie metropolit, carele are potestate: a dispune peste bisericile greco-orientale, a sfinți episcopi, a rândui prin mănăstiri superiori, unde o de lipsă a zidi biserici, cu un cuvânt poate dispune liber și nemărginit de toate afacerile aparținătoare de religiunea greco-orientală ilirică!

Încă tot în acest an la 11 Decemvrie de nou regele Leopold întărește privilegiile ilirilor prin o diplomă publică.

Tot între actele anului 1690 s'au mai aflat conceptul unui memorial dela Patriarhul Arsenie Cernoviciu. — Cuprinsul acestui memorial până acum e puțin cunoscut istoricilor magiari și pentru aceasta îl vom descrie după Szentkláray cu deamăruntul. Memorialul conține în 25 de puncte toate dorurile și dorințele oaspiilor imigranți. Patriarhul nefiind îndestulat cu privilegiile stoarse dela curtea de Viena de până acuma, poștește și roagă pe împăratul ca și aceste 25 puncte să le înarticuleze în diplomele date sârbilor.

Memorialul taie adânc în vechile așezăminte și legile constituționale ale țării ungurești și în liniamente generale conține următoarele dorinți ale sârbilor:

(Va urmă).

Academia română

— Concursuri pentru premii

1906. —

— Continuare. —

B. Premii pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date.

I. Premiul Alexandru Ioan Cuza, de 10,000 lei, dimpreună cu procentele acestei sume dela 1891 până

¹ În datul lui Szentkláray e greșită luna căci zice Septemvrie în loc de Decemvrie după cum l-a citit Raiciu istoriograful sârb. Sava Brancoviciu însă a locuit în Ienopolea și de aici a guvernat Metropolia Belgradului și numai după ce au cuprins turcii Ienopolea s'a strămutat la Belgrad pe la anul 1658.

² O copie frumos transcrisă a acestei „Cronice” se află la Episcopia din Vârșeț. Se pare a fi Cronologia dela Vârșeț ce o pomene Nicolae Bălcescu în „Magazinul istoric pentru Dacia”.

la acordarea premiului, se va da în sesiunea generală din 1907, *prin Secțiunea istorică*, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre :

Istoria Românilor dela Aurelian până la fundarea Principatelor. — (Deciz. 5 Aprilie 1900 și 25 Martie 1904).

Punctele de competență ale programului sunt cele următoare :

1. Teritoriul colonizațiunii române în țările din dreapta și stânga Dunării de jos.

2. Teoriile vechi și noi despre originea și locuințele Românilor în cursul evului mediu.

3. Migrațiunea popoarelor în țările dunărene și înrăuirile reciproce dintre barbari și elementul roman, dela părăsirea Daciei Traiane până la înființarea imperiului bulgar.

4. Români și Bulgarii în timpul Imperiului bulgar și al celui româno-bulgar și relațiunile lor cu popoarele din stânga Dunării.

5. Originile Principatelor române.

Lucrarea va fi întemeiată pe un studiu cât mai amănunțit și conștiincios al izvoarelor antice și medievale : autori, inscripțiuni, documente și orice resturi ale vechimii, utilizându-se și toponimia, limba și în genere orice fântână ce ar putea contribui la lămurirea chestiunii.

Terminul prezentării manuscriselor este până la 1 Septembrie 1906.

II. *Premiul Statului Lazăr*, de 5,000 Lei, se va da în sesiunea generală din 1907, *prin secțiunea științifică*, celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra subiectului :

Cercetări originale asupra pelagrei în vederea etiologiei și combaterii boalei. — (Deciz. 28 Martie 1902)

Lucrarea va cuprinde :

1. Izolarea materiilor toxice ale porumbulpi stricat.

2. Determinarea varietăților porumbului și a gradului de alterațiune, precum și a altor condițiuni în cari se dezvolta acele materii toxice.

3. Stabilirea acțiunii patologice a acelor materii toxice.

4. Stabilirea legăturii între substanțele vătămătoare ale porumbului și pelagra.

5. Stabilirea specificității pelagrei și a substanțelor specifice active contra acestor boale.

Terminul prezentării manuscriselor este până la 1 Septembrie 1906.

Înrăuirile curentelor străine în evoluțiunea limbii și literaturii române în secolul XIX. — (Deciz. 3 Aprilie 1902).

Lucrarea se va face după următorul program :

Starea culturală a țărilor la sfârșitul secolului XVIII.

Elementul slavon și elementul grecesc în limba vorbită și scrisă.

Învățământul public și privat sub înrăuirea grecească.

Manifestarea curentului francez la noi în educațiunea claselor superioare.

Văcăreștii și poezia lor. Cum se învață limba românească? Mișcarea literară sub domnia lui Caragea Vodă. Teatrul dela Cișmeaua roșie și Domnița Ralu.

Alexandru Șuțu Vodă și eforia teatrelor din țară.

George Asachi și George Lazăr Școala românească și începuturile ei.

Eliade Rădulescu. Tipografiile române și cărțile bisericești și didactice.

Curierul românesc și Albina Moldovei.

Societatea filarmonică din București și Iași. Eliade, Cămpineanu, Aristia, Asachi. Începuturile teatrului român. Scriitorii și traducătorii dramatici.

Limba oficială, limba literară și limba vorbită. Primii poeți și primele poezii.

Curierul de ambe-sexe. Teatrul străin și teatrul român. Lupta pentru statornicirea progresului scenei naționale. V. Alexandri, C. Negruzzi. M. Kogălniceanu. Mișcarea literară în Moldova. Scrieri și publicațiuni.

Repertoriu. Actori. Rezultate obținute.

Înrăuirea educațiunii date tinerimii române în Franța și Germania asupra culturii naționale.

Pruncul român. — Zimbrul. — Gazeta Moldovei. Starea societății române la mijlocul veacului trecut. Limba și literatura în școală și societate.

Sf. Sava și Academia Mihăileană. Mișcarea de reînviere culturală.

Gazeta Transilvaniei. — Foaia pentru minte, inimă și literatură.

Duelgii și Bonjuriștii. Înfluița franceză și influința germană asupra spiritelor și năravurilor noastre sociale în acea epocă.

Teatrele (francez, german, italian). Cărțile didactice. Poeziile, românele străine și influința lor asupra noastră.

Profesorii ardeleni bănățeni și bucovineni și înrăuirea curentului germano-latin asupra culturii naționale.

Terminul prezentării manuscriselor este până la 1 Septembrie 1906.

(Va urma).

Varietăți

Sfântire de biserică. Joi în 20 l. c., ziua sf. proroc Ilie, va avea loc în *Cubin* sfântirea monumentalei biserici ridicate de către credincioșii noștri de acolo. Zidirea a costat 57.000 cor. Prin impozanța ei cu drept și înșiră printre celelalte biserici ale acelor comune fruntașe din jur. Actul ceremonial va fi săvârșit de către P. O. D. protopresbiter tractual Trifon *Miclea*, asistat de preoții : Timoteiu *Popoviciu*, din Deliblată și preotul local *Lucian Săcoșan*.

Confirmări de învățatori. Conzistorul diecezan în ultima s'a sesizată a confirmat următoarele alegeri de învățatori : Petru *Bandu* (Recița-montană), Mihaiu *Copie* (Mocoviște), Ștefan *Drăgulescu* (Vărădia), Ioan *Căprița* (Jurjova), Vasile *Stămurean* (Valeamare) și Patrichie *Râmneanțu* (Berliște).

Din Petrovasela primim îmbucurătoarea știre, că credincioșii noștri de acolo în ambițiunea și zelul lor laudabil de a avea o biserică vestită, prin vrednicia lor exemplară o pieteașă din nou și o provăd cu o catapeteazmă admirabil sculptată și aurită. În scopul acesta fruntașii noștri de acolo au esoperat și dela comuna politică un ajutor de 20.000 cor.

Dl Cornel Cornean, ascultător al Facultății de teologie din Cernăuți, a prestat Miercuri în 12 l. c. cu succes eminent examenul de stat la acea Facultate. Dl Cornel Cornean este fiul preotului nostru Nicolae Cornean din Apadia. — Felicitările noastre !

Concertul dat aici de elevii gimnaziului superior din Beiuș în Dumineca trecută, a succedat peste orice așteptare. Au cântat atât de precis și frumos, încât Caransebeșenii cu atâta inteligență și puteri muzicale, au putut roși în fața prestațiunilor unor studenți cum au fost aceștia. Vasta grădină dela "Pomul verde" a fost tixită De-

asemenea au fost admirați și în biserică, unde au cântat la liturgie. Venitul dela concert a fost remarcabil.

Din Băile-Herculane ni-se comunică, că mulțime de public din toate țările se află de prezent la cură. Mai ales mulți oaspeți din România și-au dat întâlnire în vara aceasta la acest loc de cură renumit prin puterea vindecătoare a termelor sale. Dela noi se află de prezent acolo dnii Emanuil *Ungurean*, avocat în Timișoara, protosincelul Dr. Eusebiu *Roșca*, din Sibiu și protopresbiterul Trifon *Miclea*, din Satul-nou. Pe zilele viitoare se așteaptă acolo ministrul de culte român *Vlădescu*, pentru care secretarul său a și acordat locuințele. Toate oțelurile sunt pline.

„**Panciovana**” se chiamă un nou institut de credit și economiilor înființat în Panciova. Activitatea și-a început-o în 12/25 l. c. Director executiv este dl Dr. Petru *Penția*, avocat în Panciova. iar cassar Nicolae *Stănilă*. Institutul își are casa sa proprie.

„**Villa Dănilă Valușescu**”. Harnicul proprietar al „Vilei Dănilă Valușescu”, dl Petru Valușescu, a edat în zilele acestea o broșurică ilustrată despre Vila sa ce o are în Băile-Herculane cu o frumoasă descriere a ei și a frumoasei împrejurimi ce o încunjură. Se dau informațiuni despre comunicația trenurilor încolo și napoi, birje, băi etc. Toți cei ce se interesează de Băile-Herculane, să ceară această broșură, care se trimite grătuit.

Licitațiuni minuende

Pe baza încuviințării Ven. Consistor diecezan dtdo 19 Mai a. c. Nr. 368 B. ex. 1905 se escrie licitațiune minuendă pentru *repararea bisericii* gr. or. rom. din **Dalboșeț**, protopresbiteratul Mehadia, dieceza Caransebeșului și anume: renovarea cetimei bisericii și pardosirea ei cu lespezi de piatră mozaic venețian, cu prețul de esclamară 2746.90 cor.

Licitațiunea să va țineă în 30 Iulie (12 August) 1906 p. m. la 2 ore în școala comunală din loc.

Reflectanții vor aveasă depună la începutul licitațiunii vadiul de 10% din prețul de esclamară în bani gata ori în hârtii de valoare.

Planul și specificațiunea de spese se pot vedeă la oficiul parohial.

Dalboșeț la 24 Iunie 1906.

[50] 3—3

Comitetul parohial.

Pe baza încuviințării Venerabilului Consistor diecesan dtdo 8 Iunie a. c. Nr. 1975 B se escrie licitațiune minuendă pentru repararea bisericii gr. or. rom. din **Eșelnița**, protopresbiteratul Mehadiei cu „*Kelheimerplatten*”, cu prețul de exclamară 1568 cor. 75 fl.

Licitațiunea se va țineă în 30 Iulie (12 August) a. c. la 2 ore după amiază. Reflectanții vor aveă să depună la începutul licitațiunei vadiul de 10% din prețu lde esclamară în bani gata ori în hârtii de valoare.

Specificațiunea de spese se poate vedeă la oficiul parohial.

Eșelnița în 2 Iulie 1906.

1—3 [58]

Comitetul parohial.

Concurs

Pentru întregirea definitivă a posturilor de *invățători* la școalele confesionale gr. or. rom. din **Brănești** și **Bujor**, protopresbiteratul Făgetului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

I. Brănești

1. Salar în bani gata 600 cor.
2. Pentru conferință 20 cor.
3. Pentru scripturistică 12 cor.
4. Pentru servitorul școalei 24 cor.
5. Pentru lemne 40 cor. și adecă 20 cor. pentru sala de învățământ, iar pentru învățător 20 cor.
6. Locuință liberă în edificiul școalei cu grădină.

2. Bujor

1. Salar în bani gata 600 cor.
2. Pentru conferință și adunarea generală 40 cor.
3. Pentru scripturistică 10 cor.
4. Două jugere pământ, estravilan, după care alesul învățător va aveă să poarte sarcinile publice.
5. Pentru lemne 60 cor. pe sama învățătorului, pe care va aveă să le aducă învățătorul pe se-sele sale.
6. Locuință liberă în edificiul școalei cu grădină.

Alesul învățător este îndatorat a purtă cantoratul în sf. biserică și afară de biserică, a purtă scripturistica în comitetul și sinodul parohial și a compune socoțile cultului și ale bisericii. Pentru servicii prestate înainte de ocuparea vre-uniua din aceste posturi comuna nu acoardă alesului nici un fel de emolument decât cele indicate aici.

Doritorii de a ocupă unul din aceste posturi au a-și așterne petițiunile instruate conform normelor din vigoare în terminul deschis la oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al tractului Făget.

Comitetul parohial dorește, ca recurenții să se presinte în vre-o Duminică ori sărbătoare în sfânta biserică a respectivei comune spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic, dar nu în ziua de alegere.

Făget în 12 Iulie 1906.

[57] 1—3

În conțelegere cu comitetele parohiale: *Sebastian Olariu* protopresbiter.

Pentru ocuparea postului *invățătoresc* la școala confesională gr. or. rom. din **Visag**, tractul Lugojului, se escrie concurs cu drept de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

- a) Salar în bani gata 600 cor.
- b) Paușal de lemne pentru învățător 60 cor., iar pentru școală 40 cor.
- c) Pentru scripturistică 10 cor.
- d) Pentru conferințe și adunarea generală a reuniunii învățătorilor 20 cor.
- e) Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor.
- f) De cortel cu 2 chilioi, cuină, grajd se va îngriji comuna bisericască.

Pentru servicii prestate în alte comune nu se acoardă nici un favor cu privire la cvincvenale.

a) Alesul învățător va aveă să instrueze școlarii în cântarea bisericască și însuși să poarte cantoratul

în și afară de biserică, precum și a conduce corul tinerimii și,

b) a purta agendele notariale ale comitetului și sinodului parohial, precum și facerea socoților bisericești-scolare.

Recurenții sunt poftiți a se prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în s. biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic, însă numai cu știrea și permisiunea protopresbiterului tractual.

Recursele provăzute cu cele de lipsă și adresate comitetului parohial de aici, să se subștearnă Prea Onoratului Domn Dr. George Popoviciu protopresbiter gr. or. rom. în Lugoj. [48] 1-3

Din ședința comitetului parohial în 11/22 Iunie 1906.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: Dr. George Popoviciu protopr.

Pentru îndeplinirea postului *invățătoresc* la școala confesională gr. or. rom. din comuna **Honoriciu**, protopresbiteratul Lugoj, cenform odinațiunii Ven. conzistoriu ddo 6 Maiu c. v. Nr. 2094 Sc. se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia diecezană“ pe lângă următoarele emolumente:

1. Salarul în bani gata 500 cor.
2. 2 jugere pământ arător în preț de 60 cor.
3. Lemne pentru învățator 16 metri în preț de 65 cor.

4. Lemne pentru sala de învățământ 19 metri în preț de 65 cor.

5. Pentru scripturistica școlară 10 cor.

6. Pentru conferință și adunarea generală învățătoarească 14 cor.

7. Dela înmormântări unde va fi poftit 1.20 cor.

8. Cvartir liber cu grădină de un juger în preț de 30 cor.

Alesul învățator este îndatorat a conduce și instrui corul deja înființat fără a pretinde vre-o remunerațiune pentru instruire.

Pentru servii prestare înainte de ocuparea acestui post, comuna nu acordă alesului nici un fel de emolumente.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne petițiunile instruite conform normelor din vigoare comitetului parohial, Prea On. oficiu protopresbiteral gr. ort. rom. din Lugoj.

Recurenți au a-se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în sfânta biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Honoriciu din ședința comitetului parohial ținută la 9 Iulie 1906 st. v. [59] 1-3

Lazăr Popoviciu

Damaschin Căprariu

preș. com. par.

not. com. par.

În conțelegere cu Oficiul protopresbiteral.

Pentru întregirea definitivă a postului de *invățător* dela școala confesională gr. ort. rom. din **Gaiul-mic**, protopresbiteratul Ciacovei, cottul Timiș, se escrie concurs cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele:

1. Salarul în bani 280 cor.
2. În naturalii 1464 Hl. grâu curățit în preț de 174 cor. și 9.76 Hl. cucuruz în preț de 78 cor.

3. 4¼ jugere pământ arător cl. I. cu un venit de 160 cor. după care va suportă învățatorul dările.

4. Pentru adunarea generală 20 cor.

5. Pentru conferințe 10 cor.

6. Pentru scripturistica 6 cor.

7. Paușal pentru lemne din care jumătate pentru încălzirea salei de învățământ 52 cor.

8. Cortel liber cu 2 chilii, cuină și cămară, grajd și ¼ juger grădină.

9. Dela înmormântări unde va fi poftit 40 fil Recurenții sunt poftiți a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în s. biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic, dar nu în ziua alegerii. Recursele adresate com. parohial să se înainteze P. On. D. protopresbiter Ioan Pinciu în Ciacova

Alesul are să conducă cântarea în și afară de biserică, să facă socoțile bisericești și de cult.

Pentru servicii prestate în alte comune, comuna bisericească nu acordă nici un emolument.

Gaiul-mic din ședința comitetului parohial dela 25 Iunie 1906. [54] 2-3

Zăhărie Latsco m. p.

Pavel Țăran m. p.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Pentru întregirea definitivă a postului *invățătoresc* dela școala nou înființată conf. gr. or. română din filialele **Mănăstirea Săn-George** și **Berecuța** aparținătoare la parohia din Birda cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“, se escrie concurs:

1. Salar în bani 600 cor.
2. Pentru conferință 10 cor.
3. Pentru scripturistica și purtarea socoților de cult 16 cor.

4. Pentru 2□ stângeni lemne pentru învățator 40 cor.

5. Cortel cu 2 odăi, cuină și grădină.

6. Dela înmormântări 80 fileri.

Recurenții sunt poftiți a se prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în sf. biserică din Birda spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Alesul are să participe cu elevii în toată Duminica și sârbătoarea la sf. biserică din Birda.

Pentru servicii prestate alesului nu se acordă nici un emolument.

Recursurile adresate Comitetului parohial să se subștearnă Prea Onoratului Oficiu protopresbiteral în Buziaș.

Mănăstirea-Săn-George din ședința comitetului parohial ținută la 2 Octomvrie 1906. 3-3 [52]

George Usonescu m. p. **Ioan Mărgineanțu m. p.**

not. com. par.

președ. com. par.

În conțelegere cu mine **Ioan Pepa**, protopresbiter.

Pentru întregirea definitivă a postului de *invățător* la școala confesională gr. ort. rom. din **Făget**, protopresbiteratul Făgetului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar în bani gata 800 cor.

2. Pentru conferințe 20 cor.

3. Pentru scripturistica 20 cor.

4. Pentru adunarea generală 40 cor.

5. Pentru lemne 100 cor. și adică: 50 cor. pentru sala de învățământ, iar 50 cor. pentru învățator, prestate în natură.

6. Pentru curatorul școlii 40 cor.

7. Pentru participarea la înmormântări cu liturgie 2 cor., fără liturgie 1 cor.

8. Locuință liberă în edificiul școlii cu o grădină de 800□, în carea are să se cultive și școala de pomărit.

Alesul învățator este îndatorat a purta cartoratul, scripturistica în comitetul și sinodul parohial și a conduce corul bisericii.

Pentru servicii prestate înainte de ocuparea acestui post comuna nu acordă alesului nici un fel de emolument, decât cele indicate aici.

Doritorii de-a ocupa acest post au a-și așterne petițiunile instruate conform normelor din vigoare, dovedind calificațiune învățătoarească „foarte bună.“ în termenul prescris, la oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al tractului Făget.

Comitetul parohial dorește, ca recurenții să se prezinte în vre-o Duminică ori sârbătoare în sf. biserică la utrenie și liturgie spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, dar nu în ziua de alegere.

Făget din ședința comitetului parohial ținută la 24 Iunie 1906. 3—3 [51]

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine *Sebastian Olariu* protopresbiter tractual.

Pe baza încuviințării Ven. Consistor diecezan de dtdo 8 Iunie a. c. Nr. 2210 Șc. se exerie concurs pentru ocuparea definitivă a postului de învățător la școala confesională gr. or. rom. din **Jidovin**, protopresbiteratul Bocșei-Montane cu termen de recurgere de 30 de zile socotite dela prima publicare în „Foaia Diecezană.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt :

Salar în bani gata 600 cor.

Paușal de lemne pentru învățător 80 cor.

Pentru scripturistică 20 cor.

Pentru conferințele despărțămintelor învățătoarești 30 cor.

Pentru adunarea generală a a reuniunii învățătorilor 10 cor.

2 $\frac{1}{2}$ juger de pământ arător, cortel liber cu 2 odăi și grădină intravilană de $\frac{1}{2}$ juger.

Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor.

Învățătorul ales este deobligat a purta cantoratul în și afară de biserică.

Doritorii cari voesc a reflectă la acest post sunt poftiți a se prezentă în vre-o Duminică ori sârbătoare pentru de a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Pentru servicii prestate în alte comune, comuna bisericească nu acordă nici uu emolument.

În fine se obsearvă că reflectanții cunoscători de muzica vocală și instrumentală vor fi preferiți.

Recursele ajustate conform regulamentului și adresate comitetului parohial din Jidovin sunt a se subștene Oficiului protopresbiteral din Bocșa-Montană (Német-Bogsán).

Dat din ședința comitetului parohial ținută la 18 Iunie 1906. 2—3 [53]

Comitetul parohial

În conțelegere cu mine : *Maxim Popovici* protopresbiter.

În etagiul casei diecezane

Nr. 480 din loc, este de închiriat o locuință constătătoare din trei chilii de cătră stradă și una de cătră curte cuină, cămară, și pivniță.

Informațiuni se dau în Librăria diecezană.

„SALVATORIA“ INTREPRINDERE DE CREDIT

VERȘET (VERSECZ) Str. Petőfi 69.

Împrumuturi-Hipotecare
pe pământuri și edificii :

3 $\frac{1}{2}$ 5 $\frac{3}{4}$ 0

Pe lângă intabulare cu durată de 10—70 ani. Banca n'are dreptul a abziece împrumutul datorășul însă ori și când poate replăti restul.

Credit-Personal
pentru funcționari, comer-
canți și industriași.

0 6-7

Pe lângă prenotare pe salar, giranți ori deposit de hărți de valoare. Pe réstimp de 2—20 ani.

Convertire favorabilă a împrumuturilor vechi și scumpe. — Legături avantajoase cu primele bănci din țară (între altele și cu institute renumite din Sibiu) și externitate. — Prospecte și informațiuni pe lângă marcă pentru răspuns. — Representanți reali primim în toate comunele. 18—26 [56]